Numĕrul 12. Adaus la Numĕrul 64 al „Dreptății" din 20 Martie (1 Aprilie) 1894. Anul I.

FOAIA DE DUMINECĂ

A ḌIARULUI „DREPTATEA".

Editor: **Dr. Cornel Diaconovich.** Redactor responsabil: **Dr. Valeriu Branisce.**

Băile Herculane.

Din multe puncte de vedere socotind țara noastră, ea ni sĕ infățișează ca un binecuvêntat pămênt. Toate bogățiile cu mână largă le-a așternut Creatorul pe teritorul ei, spre fericirea neamurilor ce locuesc pe dênsul.

Așa un loc, de mare insemnătate, e așa numita scaldă sau băi Herculane, din care o vedere represintă tabloul nostru de astăḍi.

Tabloul e luat tocmai după parcul din centrul stabilimentului de băi, cu clădirile frumoase intocmite pentru oaspeți, cu parcul frumos, cu copaci, printre cari șosele și poteci merg șerpuind până in vîrfurile munților inpodobite cu păduri de brad.

Sunt mărețe aceste ținuturi, cu pădurile,

Apele lui Hercule, sĕ numeau de cătră strămoșii noștrii, pentrucă dênșii inainte de venirea Mântuitorului pe pămênt, erau păgâni și ei, și sĕ 'nchinau la mai mulți ḍĕi, dintre cari ḍĕul care representa puterea, era Hercule.

Astfel aceste ape care dau omului bolnav sănătate și putere, ei le-au botezat cu numele de: sfintele ape ale lui Hercule.

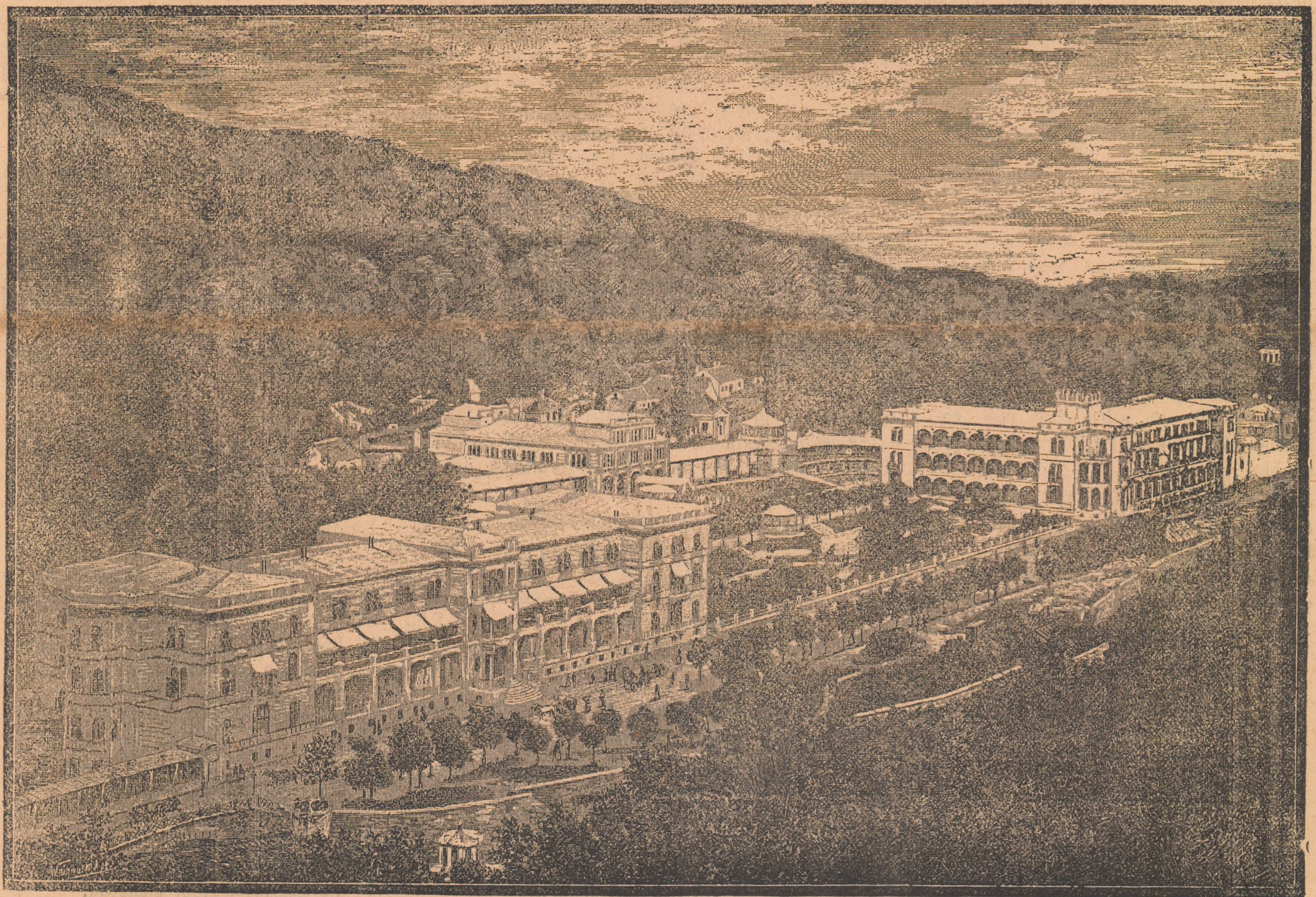
In vechiul ținut român grănițeresc al Bănatului, pe marginea rîulețului Cerna sĕ găsește acest stabiliment de băi, unul dintre cele mai insemnate stabilimente din țara noastră.

Ca conducte de apă și astăḍi servesc canalurile zidite pe vremea Romanilor.

băi, lume multă aleargă din toate părțile in acest loc, lumea suferindă vine sĕ-și indrepteze suferințele spre bine, iar lumea tineră și veselă caută sĕ-și scalde duhul in aerul dulce de care e inviorată intreagă natura.

Din fericita Românie mulți își petrec vara printr'aceste locuri, și ei reintorcându-se in țara lor liberă, duc in piept jalea fraților lor de dincoace de munți, cari trăesc in așa ținuturi divine sub greutatea jugului numit sistem de stat maghiar.

Aceste mândre locuri, unde sunt băile Herculane, și satul Mehadia, care nu cade departe de băi, erau odată hotarul dintre țara Românească și Impĕrăția Austriacă.

stâncile și surpăturile de apă cu codrii — și locuri despre cari sĕ spun atâtea basme, cu cântecele primăvăratice de privighetoare.... Dar sunt și mai de insemnătate aceste băi pentru apele minerale, cari servesc la multă lume pentru scăpare de boală.

Băile Herculane există de multă vreme. Ele au fost cunoscute chiar și pe vremurile de adêncă vechime; pe vremea marei impĕrății Romane, ele au fost cunoscute.

Strămoșii nostri Romani le ḍiceau: „ad aquas Herculi sacras", adecă, la sfintele ape ale lui Hercule.

Și intr'adevĕr sunt sfinte acele ape date de Dumneḍeu pe acest pămênt, căci multă boală lumească printr'ênsele leacul își găsește.

După căderea impĕrăției Romane aceste băi au fost părăsite și lăsate in ruine, căci pe vremurile când oardele barbare năvăleau intr'una, nu mai era chip ca ele sĕ fie folosite. Numai pe la sfîrșitul veacului trecut au inceput iarăși sĕ se ridice, și sĕ inceapă lumea iarăși sĕ caute a se folosi de minunatele ape.

Foarte bogat e apoi isvorul fierbinte de apă sărată, care pe ceas dă 160 de metri cubici de apă, care are o căldură de 25—50 de grade.

Cel mai de insemnat dintre isvoarele băilor este cel de pucioasă, care vindecă multe boale de piele, de ficați, de oase, și altele.

In lunile de vară cât ține vremea de

De-aicia apele sĕ despart, și cursul și-l indreaptă parte spre sînul Banatului, parte in jos spre Dunăre.

Ca linie de hotar era socotit rîulețul Cerna; dar in luptele Impĕrăției noastre cu Poarta Otomană, biruitoare au strebătut inainte armatele impĕrătești, și Impĕratul turcilor din Țarigrad, sub a cărui vasalitate robie, era p'atunci țara Românească, n'a avut putere sĕ impiedece drumul glorios al armatelor austriace până la porțile de fier, — până unde Impĕrăția Habsburgică și-a stabilit stăpânirea.

Ținutul intreg e locuit de Români, și aici sĕ 'ntâlnesc mulți Români din toate părțile, și petrec prin frumoasele locuri românești.

Intêmplări de preste sĕptămână.

In numĕrul din Dumineca trecută am anunţat deja, că Ludovic Kossuth, capul revoluţionarilor din 1848, a murit. Pre când oamenii de bine nădăjduiau, ca cel puţin acum — după moartea bătrênului exilat sĕ-şi mai vină in fire buniі noştri prieteni maghiari, — pare că li-s'a dus la pustia şi puţina cuminţie, care o mai aveau. Fac comedii şi scandaluri ne mai pomenite. Nu se mulţămesc cu aceea, că pot sĕ jelească in pace pe iubitul lor „kormányzó“, ci poftesc, ca toate naţionalităţile din ţeară sĕ-l jelească şi sĕ pună steag negru pe edificii, — ba in obrăznicia lor au mers aşa de departe, că cereau, ca şi pe casarme şi pe alte edificii impĕrăteşti sĕ se pună steag negru.

Ungurul fiind din fire zburdalnic şi — cum s'ar ḑice — cu capul a mână, au dat năvală cu petri şi cu zbierături sĕlbatice asupra tuturor locaşurilor unde nu era steag negru şi pretindeau, ca numai de cât sĕ se pună steagul, ear' dacă nu li-se făcea pe voiă spărgeau ferestrile, şi făceau gălăgie, de-ţi părea, că nu eşti intre oameni, ci intre fiare sĕlbatice.

Dar' voinicia lor s'a gătat indată ce armata impĕrătească a venit in ajutoriul poliţiei. Demonstranţii şi gălăgioşii din Pesta s'au ales cu capete sparte şi alte răniri primite dela soldaţi.

Pre când in Pesta s'au liniştit in câtva de frica miliţiei, in provincia mai in toate oraşele mai insemnate dau semne de fire turburătoare. Dacă nu li-se face pe voiă, hait, cu petrile la fereşti. Hait! sĕ băgăm in inimile oamenilor jale şi părere de rĕu după Kossuth cu petrile şi cu ciomagul! Ce sĕ le faci! Dacă n'au oameni, pe cari şi alţii afară de unguri sĕ-i jelească de bună voiă, trebue sĕ stîrnească jale cu sila. Numai cât Romånul ḑice, că dragostea nu se face cu sila.

Tot in sĕptĕmâna asta a avut loc terminarea procesului intentat contra confratelui nostru dela Sibiiu, pentru o poesioară, din care o parte am publicat şi noi in numĕrul trecut. O puteam noi şti dinainte cum are sĕ se sfêrşească şi acest proces. Când turcul te bate şi tot el te şi judecă, poţi sĕ şti, că ce te aşteaptă. Redactorul Andreiu Balteş a fost dejudecat la 4 luni inchisoare ordinară in rênd cu făcĕtorii de rele, ear' editorul Ioan Popa Necşa la 200 fl. pedeapsă in bani, apoi amêndoi la purtarea speselor procesului in sumă de 300 fl. Grea pedeapsă, grele ḑile pe sĕrmanii ḑiarişti români, şi când mai iai in socoteală, că acesta e al 12-lea proces de presă al confraţilor dela Sibiiu, şi că in curênd vor avè incă două, — îţi vine sĕ perḑi toată nădejdea in dreptatea de pe pământ şi sĕ esclami: până când oare tot aşa, până când sĕ tot suferim şi sĕ nu ne fie ertat a ne spune durerile! . . .

Doamne, Doamne! cum sĕ nu-ţi vină jale, când pre lângă nedreptăţile ce le suferim dela strĕini, mai trebue sĕ suferim ruşine şi ocară şi dela aceia, cari sunt sânge din sângele nostru şi os din osul nostru?! O tristă veste trebue sĕ comunicăm cetitorilor nostri . . . . . Precum s'au aflat vre-o câţi-va nemernici de au mers la nunta jidovească in Budapesta, aşa şi cu ocasiunea morţii lui Kossuth s'au aflat unii Români uitaţi de Dumneḑeu şi lăpădaţi de neamul care i-a crescut, cari s'au grăbit a-şi da inşişi palme preste faţă punênd steag negru pe coperişele caselor lor in semn de jale pentru Kossuth. Oare sĕ nu ştie acesti slăbănogi cine şi ce a fost Kossuth pentru noi Românii? Oare atât de mult sĕ se fi stêns in inima lor dragostea către neamul românesc, in cât chiar ştiind cine a fost acest Kossuth, sĕ arboreze steag negru şi sĕ jelească pe vrăsmaşul lor...... „Minte, minte, naţiă românească...... ḑice poetul nostru Cichindeal şi naţiă mai aleasă ca tine nu va fi!“

Bine ar fi, dacă preoţii şi invĕţătorii ar căuta sĕ lumineze poporul, ca sĕ nu tot facă lucruri, ce's contra firei şi cinstei neamului românesc. . . . .

Şi in sfêrşit, ca de incheere, iubite cetitoriule, află, că chiar şi un episcop român, Preasfinţia Sa episcopul Pavel dela Oradea-mare, a pus steag de jale pentru Kossuth!!...... Vai de turma a cărei păstoriu e prieten cu lupii!

Despre dreptul de ereditare sau moştenire.

Forma testamentului.

Am ḑis că testamentele private făcute in scris sunt de două categorii; de una categoriă se ţin acele testamente, cari sunt scrise şi subscrise cu mâna propriă de testator; in acest cas se recer numai doi martori, dintre cari unul trebue sĕ ştie scrie; astfel de testament se face in următorul mod:

Eu subscrisul Iuon Albu dispun despre averea mea pentru casul de moarte in următorul mod:

1. Las toată averea mea mobilă şi nemobilă fiilor mei Petru şi Nicolae in părţi egale.

2. Sunt indatoraţi fii mei, din ḑiua morţii mele socotit până in trei luni cu intervenţiunea fiicei mele Aurelia măritată Şelariu a preţui toată averea lăsată lor — şi din ḑiua morţii mele socotit până intr'un an a solvi fiicei mele Aurelia a şasa parte a preţului, din care insĕ sunt in favorul fiilor mei a se detrage 200 fl, care sumă a căpătat-o fiica mea Aurelia dela mine incă in viaţa mea; şi atunci fiica mea Aurelia e de tot inpăcată şi escontentată in privinţa dreptului ei de moştenire.

(Pot urma alte ori-ce fel de disposiţiuni).

Dat in Lipova, la 20 Aprilie 1894.

Iuon Albu m. p.

Noi subscrişii martori prin aceasta adeverim, cumcă fiind noi de consăteanul nostru Iuon Albu, pe carele in persoană îl cunoaştem, chemaţi de martori la facerea testamentului sĕu, in faţa noastră cu mintea sănătoasă şi cu vorbe clare a dechiarat că acest document scris de mâna sa propriă conţine testamentul sĕu, şi adeverim cumcă dênsul naintea noastră, fiind noi toţi deodată presenţi, a subscris cu mâna sa acest document.

Lipova, la 20 Aprilie 1894.

Traian Colariu m. p.
Nicolae Serariu m. p.

FOIŞOARA.

Cântece cătăneşti.

I.

Frunḑă verde şi-o nuia
Mândruliţă draga mea
Noi acum de ne-am vedea
Ai jura pe Dumneḑeu
Că nu sunt iubitul tĕu.
Cum sosii aici pe loc
M'au desbrăcat de cojoc,
Mĕ puseră 'ndată jos
Şi mĕ tunseră frumos,
Şi m'au dus la magazină
Şi-'mi puseră puşca 'n mână,
Am primit boconci purtaţi
Ce-au remas de ceialalţi,
Nădragi vineţi şi frumoşi
Abia-'i duc de petecoşi,
Şi mi-au pus viţel in spate
Şi la brĕu curele late,
Şi m'au dus la igziţir
Sĕ me 'nveţe presentir.

II.

Frunḑă verde lasă lasă
Lasă-mĕ Neamţule acasă,
Că nu sunt de cătănit
Dacă sunt cuiva iubit.

III.

Frunḑă verde lemn uscat
Când de-acasă am plecat,
Ḑiua bună mi-am luat
Dela prietinii din sat,
Dela frunḑuţa de fag,
Dela tatăl meu cel drag;
Dela firul cel de iarbă
Dela maica mea cea dragă;
Dela grădina cu braḑi
Dela iubiţii mei fraţi;
Dela grădina cu flori
Dela dulcile surori;
Dela tufe de macrişi
Dela dulcile mătuşi;
Dela flori de busuioc
Dela fetele din joc.

IV.

Remâi a mea iubită ţară
Nu ştiu mai vedeateoiu eară,
Remâi şi tu iubit sat
Că 'n tine mult am umblat,
Ş'am un drum indelungat
De trei ani indepărtat,
Şi trei ani e cale lungă
Cine foc s'o mai ajungă,
Dacă trei ani voiu plini
Apoi ştiu c'oi mai veni,
Dar tare-oiu imbĕtrâni
Cui foc oi mai trebui?

V.

Nu te supĕra mândruţă
Şi nici tu dragă măicuţă
Pen-că*) es din casa ta,
C'am vint in casă de zid
De mănânc prefont plângênd,
Nedospit şi nesărat
Cu picioru frămêntat
Şi cu fontu mĕsurat.

VI.

Rĕu mĕ doare 'n pept şi 'n şele
De puşcă şi de oţele
Cum m'a strîns Neamţu cu ele,
Rĕu mĕ doare 'n pept şi 'n spate
De curele 'ncrucişate.

VII.

Frunḑă verde lemn păţit
Auḑit-am auḑit
Auḑit-am dintr'un om
Ḑicênd că cătana-i domn.

*) Pen-că = pentru-că.

Dacă unul dintre acesti doi martori n'ar ști scrie, atunci subscrierea martorilor se face in următorul mod:

+ Traian Colariu
Nicolae Serariu
martor și subscrietorul numelui martorului Traian Colariu.

In casul când testamentul ar fi scris de mână străină, iar de testator numai subscris cu mâna propriă, atunci clausula se face in următorul mod:

Noi subscrișii martori prin aceasta atestăm, că fiind noi de domnul Iuon Albu, pe carele in persoană îl cunoaștem, chemați de martori la testamentul sĕu, in fața noastră, fiind noi toți deodată presenți, cu mintea sănătoasă și vorbă curată a dechiarat că acest testament conține testamentul sĕu și este subscris de mâna sa propriă.

Lipova, la 20 Aprilie 1894.

Traian Colariu m. p.
Nicolae Serariu m. p.
Simziana Bădescu m. p.

E de insemnat, că pot fi mai mulți martori decât doi, și că și femeile peste 18 ani pot fi martori la testament.

Alta categoriă de testamente e aceea, când testatorul nu știe scrie, atunci se recere sĕ fie presenți patru martori; dintre cari cel puțin doi trebue sĕ știe scrie; in ĕst cas formula trebue sĕ sune in ĕst mod:

Lipova, la 20 Aprilie 1894.

+ Iuon Albu
Nicolae Serariu
subscrietoriu de nume.

Noi subscrișii martori adeverim, că fiind noi de domnul Iuon Albu, pe care in persoană îl cunoștem, chemați de martori la facerea testamentului sĕu, dênsul in fața noastră, fiind noi toți deodată dela inceput până in capĕt presenți, cu mintea sănătoasă și cu vorbă curată a spus acest testament; adeverim cumcă acest testament s'a făcut in scris curat după voia și vorbele testatorului Iuon Albu, atestăm, cumcă după ce a fost luat in scris s'a cetit testamentul in limba română priceputâ de noi și de testatori prin subscrisul martor Traian Colariu, și cumcă după cetire testatorul Iuon Albu a dechiarat cumcă acest testament este voia sa cea din urmă, este după voia sa luat in scris, și cumcă 'naintea noastră a subscris testamentul respective a făcut semnul crucei lângă numele sĕu.

Lipova, la 20 Aprilie 1894.

Traian Colariu m. p.
Nicolae Serariu m. p.
Petru Șelariu m. p.
Simziana Bădescu m. p.

Din legile țerei.

Legea despre transgresiuni.

(Continuare și fine.)

§. 131.

Juvelirii, argintarii, fabricanții, sau vîndĕtorii de oroloage de aur sau de argint, mai departe ruginarii (cei ce vînd vechituri) când li-se ofere spre cumpĕrare sau primire in zălog un astfel de obiect, despre care li s'a comunicat prin autoritate sau au fost inștiințați prin interesați privați, cumcă acelea au ajuns in mâna posesorilor sau ținĕtorilor pe cale nedreaptă, dacă nu inștiințează autoritatea in timpul cel mai scurt, sau nu conlucră după putință intr'acolo, ca obiectul și persoana care 'l ofere sĕ ajungă pe mâna autorității: se pedepsește cu pedeapsă in bani până la trei sute de fiorini; iar in cas de recidivă, — dacă dela implinirea ultimei pedepse incă nu au trecut doi ani, se pedepsesc cu inchidere până la două luni și cu pedeapsă in bani până la trei sute de fiorini.

NB. După §. 375 a cod. penal asigurarea unui folos din vr'o crimă, e pǎrtinirea (favorisarea) crimei și se pedepsește cu inchisoare până la un an.

§. 132.

Celce are in posesiunea sa un astfel de obiect, pe care el in bună credință l'a primit in zălog, l'a cumpĕrat sau l'a agonisit, in alt mod și despre care obiect mai târḑiu află, că prin faptă punibilă, a ajuns in mâna posesorului de mai nainte, dacă in 24 de ore socotite dela acel timp, de când i-a venit această imprejurare la cunoștință, nu face arĕtare la autoritate: se pedepsește cu pedeapsă in bani până la două sute de fiorini.

§. 133.

Lăcătarii sau alți industriași, cari fac sau vînd lacăte sau zăvoruri (incuietoare) la cas dacă deschid vr'o locuință, localitate, cassă, sau orice obiect provĕḑut cu incuietoare, din ordinul altuia, și nu aceluia, despre care s'au convins, că e indreptățit la deschidere: se pedepsesc cu pedeapsă in bani până la două sute de fiorini.

Tot cu această pedeapsă se pedepsesc numiții și in casul, când fac o astfel de cheiă, cu care se poate deschide o locuință, localitate, cassă sau alt obiect provĕḑut cu incuietoare, — la ordinul altuia, sau o dau altuia, decât aceluia, despre cari știu, că are indreptățire la ea.

§. 134.

Persoanele numite in §. 133. dacă fac o cheiă după imprimat (forma) de ceară sau de altceva, la ordinul altuia, decât aceluia despre care știu, că e indreptățit a deschide locuința, localitatea sau obiectul de inchis cu cheia făcută după imprimat, sau dacă dau cheia făcută după imprimat de ceară sau de altceva altei persoane neindreptățite la deschidere: se pedepsesc cu inchidere până la opt ḑile și cu pedeapsă in bani până la două sute de fiorini.

§. 135.

Se pedepsesc, cu inchidere până la două luni și cu pedeapsă in bani până la trei sute de fiorini, persoanele indicate in §. 134. dacă dau o așa numită cheiă generală altuia decât aceluia, care e indreptățit de a poseda sau a folosi o astfel de cheiă.

Eară dacă s'a furat, sau defraudat dela ei o astfel de cheiă generală din lipsa previghiărei recerute, pentru neingrijire se pedepsesc cu pedeapsă in bani până la cincideci de fiorini.

§. 136.

Celce folosește in negutatorie, (magazin) sau in locul de vindare mĕsură de greutate (pond, cântariu) de lungime (metru, cot) sau de golătate (litră) neproveḑută cu autenticarea autorității; precum și celce calcă ordinațiunile edate in privința mĕsurilor de greutate, lungime și golĕtate: se pedepsește cu pedeapsă in bani până la una sută de fiorini; ear in

---

Frunḑă verde iarbă grasă
De-aș trăi sĕ merg acasă,
Și sĕ-'l mai aud odată
Sĕ-'i sdrobesc falca c'o peatră,
Că decât sĕ cătănești
Mai bine bani sĕ plătești.

VIII.

Frunḑă verde de tăbac
Dar căpraru-i mare drac,
Căci când strigă el haptac
Atunci trebue sĕ fac.
Frunḑă verde lemn de spine
A fost de mine mai bine
Când eram, mândro, cu tine,
Căci in loc de-a sta haptac
Eu te sărutam cu drag.

IX.

Rosmarin mândru crengos
M'ai făcut, maică, frumos
Neamțului de bun folos,
Caci când iți eram mai drag
Neamțul m'a jurat sub steag,
Sub steagu 'mpĕratului
Cu punerea capului,
Și și ḑiua și noaptea
Și 'n toată bună vremea
Jurămĕntul 'l-aș lăsa
Dar' mĕ tem că m'oi usca.

Culese din gura unui Ponoran, fost soldat la regimentul Nr. 50 (Alba-Iulia) de Laurențiu Ciorbea, teol. a. III.

Peatra credinței.

Istorioară din viața poporului

de Coriolan Brĕdicean.

(Continuare.)

VII.

Prin luna Iunie a anului 1715 sĕ incepuse o ferbere in populațiunea din Bănat. Cei impĕrătești căutau in toate părțile legături, cu oamenii din toate orașele și satele, ca in ceasul când va isbucni bătaia cu turcii sĕ se ridice poporul din toate părțile, se-i neliniștească, se le dee de lucru, ca cu atât mai puțini se poată lua parte la lupta cea mare. Tare se slăbește ori-ce putere armată, când in tot imprejurul sĕ ridică brațele asupriților și le tae legătura cu armata cea mare. Toți din toate părțile se mișcau, se intâlneau, se ințelegeau și se pregăteau, ca la un semn sĕ sară se dee năvală pe vrăjmașul comun și se scape țara de păgân.

Numai Stan Oprea trăia retras, nu se amesteca in nimic, nici la casa orașului nici la sf. biserică nu sĕ arĕta. Mai că nu eșa din casă afară, căci viața și averea nu-i erau sigure de nenumĕratele incercări ale lui Asan, d'a face sclavă pe Zoe unica sa fată, unica fală in oraș și după frumseță și după hărnicie și după curățenia sufletului și după avere. Zoe fiica lui Stan, o fată in cea mai frumoasă vêrstă a vieții, trecută de 16 ani; naltă, rumenă, cu pĕr negru ca corbul, sprincene d'asemenea tufoase și ochii mari plini de farmec și de blândeță. Zoe era nevĕḑută pentru ochii lumei, din casă nu eșia și fără pază nu o lăsa tatăl sĕu, fiindcă aflase și dela fată și dela alții, că Asan fiiul comandantului ș'a pus in gând sĕ o răpească.

Numai țiganca Stanca se apropia câte odată de casa lui Stan Oprea, și prin bunica sa aducea veste dela Nincu, cum, și pe unde rătăcește. Aceste știri mai mângăiau pe biata Zoe și o făceau ca se cuprindă in rugăciunile sale ferbinți și pe Nincu, acărui față și ființă nu se depărta nici ḑi nici noapte din ochii sufletului ei. — Se ruga lui Dḑeu se-l păzească, se-i dee putere de a suferi amarul străinĕtății și se-i deschidă cât mai curênd calea ca sĕ se 'ntoarcă la ai sĕi, la toți cari îl iubesc.

— Dar! oftă Zoe. Cine știe când va rĕsări acea ḑi norocoasă?

Așa trăia, așa suferia Zoe ḑi de ḑi.

Intr'o Vinere seara din luna lui Iunie, Stan Oprea ședea pe tălpoarea casei de către avliă, cu mânile incrucișate, și din gândurile grele de amărăciune a sufletului sĕu numai o scăpare află. Acea d'a mărita pe fiica sa Zoe, la care se uita ca la ochii din cap.

Acea seară, când a aflat pe Zoe leșinată,

cas de recidivă, dacă incă nu au trecut doi ani dela implinirea pedepsei ultime: cu inchidere până la opt ḑile și cu pedeapsă in bani până la două sute de fiorini. Și acela comite aceste transgresiuni, care — și fără a le folosi — ține in negutătoria, magazinul sau locul sĕu de vîndare mĕsuri de greutate, lungime și golĕtate neprovedute cu autenticațiune.

§. 137.

In acel cas, când autoritatea industrială a ordinat la vîndarea in mic a articolelor de carne și pâne, pe baza §-lui 34 al art. de lege VIII din 1872 afigerea prețului acelora după greutate (pond) celce nu implinește aceasta, se pedepsește cu pedeapsă in bani până la douĕḑeci de fiorini.

NB. art. VIII. 1872. §. 34.

La articolii de carne, și pâne poate ordina autoritatea industrială, ca in localitatea unde se vînd in mic (detail) atari articlii, sĕ se afișeze prețul acelora după greutate (pond).

§. 138.

Se pedepsește cu pedeapsă in bani până la una sută de fiorini, celce vinde in casul indicat in §. precedent, carnea sau pânea, a carei pond și preț e ficsat, cu un preț mai mare sau in pond mai mic, sau in calitate mai rea.

In cas de recidivă, dacă nu au trecut încă doi ani dela implinirea ultimei pedepse, pedeapsa in bani se poate urca și până la trei sute de fiorini.

§. 139.

Se pedepsește cu pedeapsă in bani, până la douĕḑeci de fiorini, acel industriaș, care in privința ramului de industriă ce cultivă sau a unei părți a aceleia, — e legat de prețuri ficsate de autoritate, (tarifă) și calcă acea tarifă.

§. 140.

Brutarii (pecarii), căsapii (măcelarii), și hornarii (coșierii), cari se lasă de meseria lor pornită fără a inștiința autoritatea despre aceasta, sau inainte de espirarea timpului prefipt de autoritatea industrială conform §-lui 30 din art: de lege VIII. din 1872, sau o continuă, dar intr'un mod prin care voesc o eluda datorințele lor, sĕ pedepsesc cu pedeapsă in bani până la trei sute de fiorini.

NB. §. 36. din art: de lege VIII. din 1872.

Brutarilor, căsapilor și coșierilor nu le este iertat a intrerupe după plac meseria lor incepută, ci dacă voiesc sĕ se lase de ea, sunt indatorați a notifica aceasta autorităţii industriale, și la indrumarea aceleia sunt indatorați a mai continua meseria lor și anume brutarii și coșierii cel mult 4 sĕptămâni, căsapii cel mult 3 luni.

NB. Această dispozițiune a legei e făcută, in interesul siguritătii, sănĕtății și averii.

§. 141.

Celce calcă ordinațiunile edate pentru impedecarea nașterii sau lățirei incendiilor (focului) se pedepsește cu pedeapsă in bani până la trei sute de fiorini.

Ear celce in cas de incendiu, calcă normele edate cu privire la stingere, ordine și siguritate: se pedepsește cu inchidere până la 3 ḑile și cu pedeapsă in bani până la 50 de fiorini.

§. 142.

Celce nu satisface in cas de incendiu sau inundațiune acelei ordinațiuni a autorităţii, ca sĕ conlucre spre delăturarea sau precurmarea pericolului intrat sau amenințător, prin persoana sa, sau punĕnd in mod provisor la dispozițiunea autorității puterile casnicilor și slugilor sale, sau trăsurile, uneltele de lipsă la stins sau recuisitele de lipsă la apĕrare (contra inundațiunii) caii de ham, și boii din jug, incât nu a fost impedecat la aceasta prin cause basate: se pedepsește cu pedeapsă până la una sută de fiorini.

Ear celce oprește sau desmântă pe alții dela darea de ajutor in aceste casuri: se pedepsește cu inchidere până la opt ḑile și cu pedeapsă in bani până la două sute de fiorini.

NB. Prin dispozițiunea acestui § se indatorește fiecare cetățan, ca pentru binele obștesc, sĕ sară cu toată puterea, când e amenințată prin foc sau apă, viața și averea unui sat sau ținut, și celce de buna voiă nu voește a face aceasta, precum se așteaptă dela fiecare om de omenie, se constringe prin pedeapsa așeḑată in acest §.

§. 143.

Celce comite fapta determinată in § 14 a art. de lege XL din 1871 despre poliția de iaz sau cea determinată in § 14 a art. de lege XI din 1874 despre regularea scurgerei apelor, incât fapta nu cade sub imputațiunea mai grea (cod. pen. §§ 429—432) se pedepsește cu inchidere până la opt ḑile și cu pedeapsă in bani până la cinciḑeci de fiorini.

In cas de recidivă, dacă nu au trecut doi ani dela implinirea pedepsei ultime, sĕ se dicteze inchidere până la una lună și pedeapsă in bani până la una sută de fiorini.

NB. Art. de lege XL din 1871 § 14:

E oprit a strica iazurile și alte clădiri ridicate pentru regularea scurgerei apelor.

Art. de lege XI. § 14:

E oprit a strica ori-ce lucrare sau clădire făcută pentru scurgerea apelor din internul comunei, gropile, șanțurile, prin cari se conduce scurgerea acelor ape etc

Cod. pen. art. V. 1878 §§ 429—432.

Causarea in adins a inundării, se cualifică ca crimă și se pedepsește după mărirea urmărilor.

In casul din § 430 dacă paguba nu trece peste 200 fl. sau dacă făptuitorul a voit se-și mântue propria sa avere: pedeapsa e până la trei ani carcer.

După § 431 dacă s'a primejduit viața cuiva: pedeapsa e robiă dela 5 până la 10 ani; ear dacă a perit viață de om: robie pe viață.

Causarea inundării din negrijă se cualifică de delict și se pedepsește cu arest până la un an, dacă s'a periclitat averea și viața cuiva, și cu arest până la cinci ani dacă a perit viață de om.

Cap. XI.

Determinațiuni finale.

§. 144.

Despre intrarea in vigoare a acestei legi și despre dispozițiunile transitorii hotărește legea specială de punere in viață.

§. 145.

Cu esecutarea acestei legi se concrede ministrul de justiţiă și de interne. —

---

ia inmulțit perii cei albi; și silința ce ș'o dĕdea. Asan d'atunci, ba cu buna ca se-l moaie, ba cu rĕul, se-l infrice — că doară doară 'și va ajunge scopul dușmănos, trăgea brazdă după brazdă pe fața adênc măhnitului părinte.

— Așa, așa! oftă Stan.

— Dar ce gândești tăicuțele? Îl agrăi Zoe care venise din grădină. Toată ḑiulița îți spargi capul; avem de toate ce ne trebue, ce-ți amărești sufletul; și pe mine mĕ prinde groaza, căci nu-ți mai vĕd senini ochii, privirea liniștită, veselie, sau măcar mângăere in față!

— Lasă fiica mea, rĕspunse Stan domol. Toate, toate au trecut.

— Taică! îmi ascunḑi un nĕcaz mare ce apasă inima DTale? Taică!

— Fiica mea, fiica mea, oftă Stan și o sărută pe frunte.

Din ochii tatălui o lacrimă rece căḑu pe fața fiicei sale, care lacrimi îi inghețá sângele.

— Fiica mea! ḑise Stan cu glas inecat de durere, pe tine sĕngură te am. Tu ești sufletul meu și n'aș voi decât sĕ-ți fac toată ḑiua vieții tale sĕ fie veselă și fericită, și cu toată voia, cu toată averea... că nu pot... asta mĕ doare.... mĕ bagă in pământ.

Zoe se aplecă și sĕrută mâna părintelui sĕu. Stan simți că tremură toata.

— Taică! viață tu mi-ai dat, tu mai crescut și am voit se-ți fiu spre bucurie și mângăere.

Acum la bĕtrânețe, numai pentru mine ai toate necazurile. Ce se fac? rogu-te spune-mi ca se-ți pierḑi gândurile, știi că n'ai ḑis o vorbă in viața ta, care se nu-mi fie fost sfântă.

— Știu, draga mea, și totuși mi-e greu se-ți descopĕr gândul meu.

— Taică te rog, spune-mi-'l! 'Ți-'l implinesc!

— Bine fiica mea! ascultarea ta de până acuma către mine, și frica că o intârḑiere a descoperirei gândului meu poate aduce și mai mari necasuri asupra casei noastre, mĕ face se-ți impărtășesc unicul chip de scăpare. Zoe dragă! acum ești fată mare; in vremurile de aḑi e bine sĕ ai cât mai curĕnd casa ta și rostul teu.

Zoe roși la față, ear tatăl ei continuând ḑise:

— Fiica mea! Grijile ce mi-le pune Asan, frica de puterea lui, bĕtrânețele mele, eu ḑic — că ar fi bine se te mărițí.

Zoe își plecă capul in palma mânei drepte și sta tacută, gânditoare. Tatăl urmă:

— Se află un bărbat harnic, care și mie mi-ar fi de ajutor in ale câmpului și ale traiului, și tot odată ție un scut mai de nădejde.

Zoe tăcu și tatăl seu o lăsă ca și când iar da timp de cugetare. După vr'o câteva minute intrerupsĕ părințele tăcerea cu intrebarea:

— Ce ḑici Zoe?

Zoe tot tăcea ca și când se luptă omul cu sine insuși; d'odată insĕ 'și ridică capul, pune mâna dreapta pe inimă, ca și când ar voi se-i oprească baterea infocată și ḑice:

— Bine tăică, fie voia ta.

Te ascult.

— Eri seară a fost la mine.... aici se făcu o pausă grea pentru amĕndoi. Apoi continuă Stan: a fost Petru Barbăroșie cu intrebare de tine, pentru fiiul seu Dămian. Om de viță de oameni buni, vrednici și cu stare; și vrea se-l dee ginere in casă.

Zoe ingălbeni și par'că era de ceară, sta nemișcată, incremenită.

— Și m'am ințeles cu Nenea Petru, când vine dela Soceni acasă sĕ facem credința.

Zoe invinsă de durerea inimei sale 'și astupă ochii cu cătrînța albă, pe care in curĕnd se arĕtară semne de lacremi.

Stan își propti capul pe cot și privi lung timp la fiica sa inecată in plâns. Aștepta, dar, suspine grele eșau mereu din sinul săgetat al ficei sale, grai insĕ, nici de cum.

Stan se sculă dela o vreme și intrând in casă trimise pe mamă sa Sofia la Zoe afară

Apel

cătră on. public român din Lipova şi jur!

Lipovenii avênd in vedere bunătăţile ce aduce membrilor sei o societate de inmormêntare, cu inceputul anului curent a infiinţat o atare societate de inmormêntare cu numele „Societatea funebrală Lipova şi jur“.

Deci on. public român fără deosebire de stare socială este cu tot respectul rugat in interesul lui propriu a inbrăţişa cu căldură această societate făcêndu-se membri, ca astfeliu sĕ se poată numaidecât inaugura.

Condiţiunile societăţii sunt foarte avantagioase şi uşoare, şi anume: pentru premiul de inmormêntare dela grupa I de 100 fl ca taxe de inscriere:

dela 15 ani până la 25 ani 1 fl 20 cr.
„ 25 „ „ „ 35 „ 2 „ 20 „
„ 35 „ „ „ 45 „ 3 „ 20 „
„ 45 „ „ „ 55 „ 5 „ 20 „
„ 55 „ „ „ 60 „ 10 „ 20 „

afară de taxa de inscriere fiecare membru are de a solvi la tot pătrariul de an 1 fl 25 cr. până ce a solvit suma de 60 fl. Ear pentru premiul de 50 fl dela grupa II-a, jumĕtate din taxele mai sus amintite.

Statutele sunt deja inaintate Inaltului Minister reg. ung. spre aprobare.

Inscrierile de membri in societate se efeptuesc prin dl Constantin Cismaşiu, notarul societăţii (strada bisericei române, casa Mitru Iancu).

L i p o v a, luna lui Martie 1894.

Comitetul societăţii.

Cronică.

Alegerea de deputaţi sinodali. In Dumineca Tomii 6 Maiu nou 1894 se deschid sinoadele bisericei române gr. or. din Sibiiu, Arad şi Caransebeş. Pentru aceste sinoade se vor alege deputaţi noui pe alţi trei ani. Sinoadele parochiali se vor ţiné in fie-care comună parochială anume in 27 Marte v. sau 8 Aprile nou in diecesa Aradului şi in a Caransebeşului, eară scrutiniul sĕ va ţiné in 3|15 Aprile. In archidiecesa Sibiiului toate aceste se vor intêmpla cu 8 ḑile mai curênd, Este de lipsă şi cuviincios ca toţi credincioşii indreptăţiţi se iee parte la alegere cu evlavie şi se-şi dee votul cu suflet curat. Preoţii şi cărturarii poporului se grigească ca toate se meargă după lege şi in ordine bună.

Nouă biserică română. In Maierele Timişorii Românii şi-au pus gândul bun de a-şi zidi in est an o nouă biserică gr. or. română potrivită. In fruntea trebei stă evlaviosul credincios şi vrednicul preşedinte al comitetului parochial dl Constantin M i h a i l o v i c i u, ajutat de mai mulţi bărbaţi harnici. Aceasta faptă vrednică de toată lauda a Românilor nostri din Maiere trebue se o spriginim cu toţii din toată inima. Prin aceasta ajutăm biserica noastră şi intărim neamul nostru românesc prigonit de toţi străinii.

Rescoală in Mocrin. In ḑilele trecute poporul din Mocrin s'a resculat in contra primariului sau a chinesului satului şi dacă nu s'ar fi făcut iute dreptate s'ar fi intêmplat şi vĕrsare de sânge. Anume primariul făcea din puterea sa ca oile sale se pască de a fitea in sĕmĕnăturile oamenilor. Aceasta n'a plăcut oamenilor şi ei in mai multe rênduri s'au plâns contra primariului. In 25 Marte eară au găsit oile primariului in sĕmĕnături; oamenii necăgiţi le-au luat frumos din derept, le-au mânat la casa satului şi le-au dat in seamă şi in grigea viceprimariului. Primariul insĕ a auḑit că au prins oile sale in loc oprit şi că le-au inchis, deci fără intârḑiere a dat poruncă viceprimariului se le sloboadă. La această faptă fără de lege a primariului s'au necăgit şi s'au amărit preste mĕsură oamenii din sat. Notariul satului, vĕḑênd poporul aprins de necas, s'a temut de cele ce se pot acuma intêmpla şi a dat pe telegraf de ştire toate cele intêmplate fibirĕului. Fibirĕul a poruncit apoi ca gendarii din Vălcani şi din Chichinda-mare se vină in grabă mare la Mocrin. Dară şi fibirĕul iute s'a dus şi el la Mocrin intrĕ oamenii resculaţi de durerea multelor suferinţe grele şi fibirĕul apoi prin vorbe bune şi prin porunci inţelepte a liniştit oamenii şi i-a făcut de s'au imprăştiat. Dară tot atunci numai de cât a ţinut o cercetare aspră insĕ dreaptă şi i-a găsit vinovaţi şi greşiţi pe amêndoi antistii pe cari i-a şi suspendat din sluşba lor, fiindcă n'au fost vrednici se fie capii satului. Fibirĕul in urmă apoi a făcut pe telegraf răport şi vicişpanului, pentru ca poporul apĕsat şi vătĕmat se-şi capete dreptul sĕu deplin faţă de primariul sĕu netrebnic.

Lucruri slabe. La casa comunală din B ă r ă t e a z notariul român a pus flamura neagră pentru Kossuth. — Tot aceasta s'a făcut şi in comuna curat română P e t r o m a n şi in alte comune unde notarii sunt sau paşali sau cu musca pe căciulă, sau chinesul satului e o fiinţă sĕrmană. — Din Ţ e r e n t e a s s'au dus la cioroborul din Budapesta primariul Din. Teneu şi cassariul Axentie Giuchiciu. — Se lucră din puteri ca in comunele C h i n e s, C ă l a c e a, H o d o n i u sĕ se infiinţeze kisdedovode, de şi poporul şi respectivele representanţe comunale nici nu vrĕu sĕ ştie de astfel de scoli străine, de cari n'au lipsă şi cari le fac lor numai cheltuieli mari.

Sfêrşitul beţiei. Intr'un birt din Mehala s'a intêmplat Sâmbĕta trecută, că un beţiv vestit se lăuda in gură mare că cât rum sau răchie tare poate el bea. Aceasta a auḑit'o un sêrb cuminte Stoicovici Milan şi el ḑise că bea şi mai mult. Se prinsĕră dară. Stoicovici incepu a bea o uiagă de rum după alta; deodată ii se făcu rĕu de tot. Ortacii au trebuit se-l ducă acasă, l'au culcat şi in trei ceasuri Milan viteazul de rachiu a fost mort, lăsând muierea şi copiii in mare necas şi sărăcie. Cam aşa o păţesc toţi beţivii.

Felurimi.

Transportul de mere din America in Europa e foarte mare. In anul 1892 până 1893 au venit in Europa din Statele unite şi din Canada nu mai puţin ca 1,203.638 buţi; mai mult de jumĕtate, adecă 618.970 buţi au fost producţiune de Canada, din cari 429.343 buţi au fost puse pe vapor dela Montreol. Durere că la noi e pomicultura atât de neglesă incât trebue americanii se ne provadă cu poame, deşi un loc mai potrivit pentru pomi decât noi nu au ei, dar munca — munca! Câte coaste sterile nu s'ar putea umplea la noi cu pomi, cari stând aşa nu aduc nici un folos, ear plantate cu pomi ne-ar aduce venituri grozave! Şi câte grădini sunt lipsite de pomi? Pomi, pomi şi earăşi pomi! de vom scăpa de lipsa de bani şi de a nu fi siliţi a alerga pe la cămătari după ei, ear după poame in — America! — i.

Un rege afabil. Geograful Otto Ehlers, in cĕlĕtoriile lui dela Siam la Tonkin, visitează pe principele Loostatelor şi acela îl primi in culină, deoare-ce acolo şi-a aşeḑat principele tronul, ca in decursul audienţiilor se poată totodată supraveghia şi prepararea bucatelor. Om practic şi afabil totodată! Ce-i pasă lui că l'a critica unul ori altul din strĕini? Ai lui supuşi de sigur nu l'or critica!

Higienă.

Cuartirele umede. Nimic nu e mai stricăcios sănĕtăţii ca un cuartir umĕd; intrebaţi numai pe un medic şi v'a spune el câte boale se desvoaltă in corpul omului câre este silit a locui intr'un cuartir umĕd.

---

căci aceia ştia şi gândul lui, şi simţirea curată a nepoatei sale pentru Nincu.

Abia se apropiă bunica Sofia de fată şi la uşa dela grădină se auḑi o mişcare — ca şi când ar voi cineva a deschide uşa pe ascuns. Brava se rădică mereu şi o femee invĕlită se apropiă de bunica Sofia.

Era vecina din capĕtul grădinei, Nana Sanda, care apropiindu-se mereu, dupăce dĕdu „bună sara“ intrebă pe bunica:

— Doarme stăpânul Stan?

— S'o fi culcat; mĕ duc se vĕd, respunse bunica şi intră in casă.

Nana Sanda remânênd singură cu Zoe se aplecă la urechia ei şi-i şopti:

— Nincu e in grădină. A venit dela munte şi vrea se te vaḑă ori-şi-cum, căci pleacă la cei impĕrăteşti.

Zoe se spêriă; prinsă mâna Nanei şi ḑise repede:

— Du-te rogu-te iute, spune-i... că nu pot veni... plece... se nu ne mai.... cuvêntul „intâlnim“ nu-l putu grăi, căci bunica Sofia re'ntornându-se din casă ḑise mereu:

S'a culcat Stan...

— Dacă ai ceva cu el vino mâne. — Şi nu umblaţi prin grădini noaptea, căci de era sloboḑit cânele toată te sfâşia.

— Bunică dragă! — nu pentru tine am venit, ci pentru Zoe.

— Cum aşa? intrebă bunica.

— Nincu e in grădină; ştii că e păzit de turci — dar pleacă sêrmanul in bătae şi vrea sĕ se mai intâlnească odată... Se ve vadă.

— Nu la vĕḑut nimenea?

— Nu!

— Aid se mergem Zoe in numele Domnului. Şi luându-o de mână, bunica Sofia cu Zoe plecară inainte, vecina Sanda după ele.

Intre prunii inverḑiţi din fundoanea grădinei — se zări un om brădos invelit in şubă ţărănească şi cu clăbĕţi de miel negru tras peste ochi.

— Tu eşci Nincule? ḑise bunica.

— Eu îi respunsĕ Nincu apucând mâna fetei.

— Nu ţi-a fost frică se-ţi pui viaţa in foc? Nu ştii, că pe toate locurile sunt puse străji! sĕ te prindă?

— Ştiu bunico, dar ştiu şi pentru cine sufĕr şi sufĕr cu drag, ḑise Nincu strângênd mâna Zoei. Trebuie se plec la bătaiă şi cine ştie oare mĕ voiu mai re'ntoarce, am venit se-mi iau sănătate bună.

(Va urma.)

Şi vai, mare e mulţimea oamenilor — cu deosebire la oraşe — care locuesc in cuartire umede in partere ori chiar subterane, in celare. Mulţi nici nu cunosc dacă e cuartirul umĕd ori ba, că de pe păreţi ţi s'ar păré destul de sbicit. Ca insĕ se ştim de bună seamă dacă un cuartir e de locuit ori ba, facem aşa: in fiecare odaiă bine inchisă ţinem var ars proaspĕt 24 ore, dar când îl punem îl cântărim şi după 24 ore eară. Dacă la 24 ore varul trage mai mult cu 1 percent decât când l'am pus — casa aceea nu-i de locuit, că in loc de odihnă in ea, aflăm cuibul multor boale cari nici doctorii cu apotecarii nu ni-'l vor putea scoate. Deci: mai bine cuartir chiar mai simplu şi mai scump dar sbicit, decât pompos şi umĕd, fie cât de eftin. — i.

*

Lămâile medicament contra diphtheritis-ului. — Dr Gartoyski impărtăşi, că dênsul timp indelungat, de multe-ori casuri foarte indoioase de diphtheritis le-a curat cu lămâi sau suc de lămâi, pe cari bolnavul le-a luat după plac. Poporul chinez priveşte lămâele ca o doctorie de casă contra boalelor interne; cu deosebire insĕ le foloseşte in casuri de epidemii de diphtheritis, parte ca limonadă, parte le mănâncă ca portocalele, fiecare bolnav, cât voeşte. In atari epidemii mănâncă lămâile şi ca mijloc preservativ. Aceasta s'ar putè incerca şi la noi.

Economiă.

Prepararea cartofilor de sĕmênţă. De sĕmênţă trebue a se alege incă de toamna cartofi bine copţi, sănătoşi şi de o mărime mijlocie, căci atari cartofi poşed ochişorii (mugurii) cei mai fecunḑi. Contra incolţirei, se păstrează intr'un loc uscat, aeros şi cu o temperatură moderată şi constantă. —

— La sfîrşitul lui Ianuarie cartofii de sĕmênţă se aleg, lăpădând pe cei stricaţi, şi se lasă intr'o odae calduţă pe podeală, ca sĕ veşteḑiască, şi aceasta cu scopul, ca ori-ce materie rea, ce s'ar afla intr'înşii sĕ dispară, şi ca sĕ 'i intărim spre incolţire. Cartofii buni se aleg, ear' cei prea mari se tae in mai multe bucăţi, dar'aşa ca fie-care bucată să aibă cel puţin 2—3 ochişori. Apoi se aşeaḑă in coşare (târne) late şi se pun intr'un loc cald — in pimniţă sunt a se atîrna sus lângă boltă (tavan) —, unde se lasă sĕ incolţească. Cei-ce fac colţi mici, verḑui, sunt buni; colţii galbini, supţiri şi lungi trebue rupţi, căci numai impedecă creşterea colţilor buni şi nu rodesc. Aici se lasă până la vremea semĕnărei.

*

Măzĕrichea. Cu cât populaţiunea se indeasă, adeca cu cât oamenii se inmulţĕsc, cu atâta se simte mai tare lipsa de pământ, că pământul nu creşte, ci scade, delniţele, holdele, sfăşiindu-se şi impărţindu-se, devin tot mai inguste. De pe care moşiă a trăit o familiă, d. e. un tată cu patru fii, trebue acum se trăească patru familii, că fie care din fii fundează o familiă şi pretinde, pofteşte, din moşia părinţească partea cuvenită. Astfel pământul scade in proporţia, in care se sporesc oamenii. — Până era moşia intreagă in mânile unei familii, era, veḑi bine, mai uşor de trăit, dar acum, cu cât moşiile se micesc, cu atât traiul este mai greu, drept aceea, cu atâta trebue se fim mai cuminte, se trăim cu mai mult calcul, cu mai bună impărţire, se agonisim cât se poate de mult şi se sperăm numai pe ce este neapĕrat de lipsă.

Mai nainte, oamenii nostrii sĕmânau cucuruz, grâu, secară, orz, oves, cânepă, in, baraboi, curechiu şi fasole, şi adecă ceste trei din urmă in holda de cucuruz. Adeca făceau aşa: Locurile, care erau bune şi de cucuruz şi de grâu, le gunoiau, apoi sĕmânau in anul dintâie cucuruz, in al doilea lăsau ogor şi toamna sĕmânau grâu ori secară de toamnă, după secere păşunau cu vitele, impleau de gunoiu, şi ear sĕmênau cucuruz ş. a. m. orzul incă îl sĕmênau in astfel de locuri, ear ovesul in locul cel mai stêrp. Şi aveau bucate destule, cu toate că in fie-care an $^1/_3$ din moşia lui era nefolosită, lăsată de ogor, sub cuvêntul că grâul bun numai in ogor se face. E drept că in ogor se face grâul foarte bun, adeca in locul hodinit — cum ḑice poporul — dar şi aceea e drept că după măzĕriche se face tot aşa de bun şi avem câştigul că nu ne rĕmâne locul fără roadă nici intr'un an. Ba, după ce vedem că pe ḑi ce merge, poporul nostru nu mai este in stare de a ţinea vite multe din lipsa de nutreţ, cu ajutoriul măzĕrichei ne inmulţim nutreţul şi ne facem pământul mai uşor de lucrat, că sub măzĕriche rĕmâne pământul ravĕn şi afânat cât îl putem ara şi cu 2 vite, precând ogorul, colo veara, in unii ani atâta e de intărit, incât şi cu patru vite numai cu greu îl putem ara. — Apoi nutreţul cel bun ce-l da măzĕrichea, numai acela îl ştie preţui care a cercat. Vitele îl mănâncă bine, fie verde, fie uscat, se ingraşe după el şi vacile dau lapte bun şi mult dacă le nutrim cu măzĕriche.

Ea prieşte bine in locurile unde prieşte grâul şi sĕcara. Se seamănă primăveara, când sĕmănăm şi cucuruzul. Sĕmênţă intră chiar atât cât şi de grâu, adecă intr'un jugher cam 4—5 mierte ardeleneşti, după cum e şi pământul de bun, că cu cât e pământul mai bun, cu atâta trebue mai puţină sĕmênţă. Ea se poate sĕmêna şi singură ori amestecată cu ovĕs, la 4 mierţe măzăriche punem 1 de ovĕs. După-ce am sĕmênat'o, o grăpăm şi apoi o lăsăm in ştirea celui de sus. Ea rĕsare şi creşte frumos. De-am sĕmênat'o amestecată cu ovĕs, acesta o ţine in sus sĕ nu se pătulească de ploi mari ori de vênturi; din aceasta causă e şi bine a se sĕmĕna mestecată. Când vedem că floarea măzărichei cade, incât numai ici-colea mai vedem câte o floare, ear păstăile sunt pline de grăunţe, o cosim, apoi o lăsăm se zacă aşa una — până 'n douĕ ḑile, atunci o inturnăm inainte de ameaḑi, ear după ameaḑi o adunăm pe prepelegi (clenci) aşa veştedă, de jumĕtate uscată, ca sĕ se mai uşte sus pe clenci. Numai decât ne dăm apoi şi arăm locul, până nu se intări, că — sub măzeriche — cum am mai ḑis, pământul a remas ravĕn şi afĕnat. După-ce măzărichea e bine uscată, o ducem cu carul acasă şi o facem claie ori jireadă, de nu avem cumva scut anumit făcut pentru păstrarea nutreţului. Aşa se cultivă măzărichea de nutreţ, dar cea de sĕmênţă o lăsăm până ce-'s păstăile coapte, cea mai mare parte apoi o cosim, uscăm de jumĕtate, punem pe prepelici unde se uscă de tot şi apoi o ducem acasă, unde o imblătim. După ovĕsul din măzĕriche nu ne uităm de-i copt ori ba, el rĕmâne in nutreţ. Măzĕrichea de sĕmênţă cam stoarce locul, cea de nutreţ mai de loc. Paiele măzĕrichei de sĕmênţă nu le prea mănâncă vitele, dar sunt bune de aşternut, totuşi până nu le aşterne, sub vite, e bine se le aruncăm intâi in iesle se mai aleagă din ele ce ar găsi bun. Ba, in ani rĕi de nutreţ, le putem da vitelor de cină, că sbat in ele şi aleg ce şi cevaşi. Turmeta măzĕrichei insĕ e foarte bună opărită cu apă fierbinte şi amestecată cu tăriţe dată vacilor cu lapte, colo iarna; aceasta opărită se dă şi porcilor de prăsilă.

La noi pe Someşul-mare, unde in urma comasărilor atât de nepotrivite pentru micii possessori, cea mai mare parte a scăpat numai cu puţin pământ, se urmează la schimbarea bucatelor pe loc astfel:

1. Pământul gunoit proaspet se seamĕnă cu cucuruz;
2. In primăveara a doua se pune măzĕriche;
3. Toamna, in locul măzĕrichei — grâu.
4. In primăveara a 3-a, prin holdă — trifoiu.
5. Veara a 4-a şi a 5-a ţine trifoiul, şi in toamna a 5-a se sparge, gunoiază şi ear urmează: cucuruz, măzĕriche, grâu, trifoiu ş. a. m.

Şi esperinţa a invĕţat pe oameni că aşa nu-i rĕu, ba e foarte bine. Eu incă sunt de acea părere. — i.

*

Sĕ plantăm pomi pe fênaţe şi prin agrii? Mulţi sunt de părerea că nu e potrivit a planta pomi prin fênaţe şi prin agrii, că ei ar trage nutremêntul ierbii ori a plantelor ce am sĕmĕna printre ei. Aceasta insĕ nu e adeverat, de oarece pomii îşi trag nutremêntul din păturile mai din jos ale pământului, precând bucatele noastre şi ierburile, din stratul cel de asupra. Una insĕ se ştim, că adeca pomii se nu-i punem mai aproape unul de altul decât de 30 metri, ear locul se-l gunoim des şi bine, atunci putem avea şi pomi cu poame bune şi printre ei earbă ori bucate cum se cade. Esemple de acestea vedem destule la fraţii bănăţeni.

*

Un nou mijloc de a gunoi plantele de oală, ca acelea se prospereze şi sĕ infloerească bine este următoriul: Intr'o litră de apă punem un degetariu plin de spirt de vin cu care udăm pământul din oale. Făcând aşa in fiecare sĕptămână de 2 ori, vom vedea că plantele progresează de minune. — i.

Têrgurile de ţară.

Aprilie.

1. Lăpuşiul-român. 2. Borgo-Prund, Cic-Szepviz, Porumbacul inf. 4. Crasna. 5. Hodoş, Szabét. 6. Sĕcădate, Vinerea. 7. Brad. 8. Buza, Câmpeni, Draşĕu, Gilău. 9. Sânta-Măria-Orlei (Öralja-Boldogfalva). 10. Olpret. 11. Chirpĕr, Makfalva, Mociu, Turda-veche. 12. Alba-Iulia, Artiud (Szàsz-Erked, Aţel, Dobra, Moşna, Racoşul inf., Sâmbăta de jos, Sas-Sebeş, Szentegyhàzat sau Kápolnás-Ujfalu, Turda-veche. 13. Codlea, Sânmiclăuş (Bethlen-Szt-Miklós), Szt. Pál. 14. Drag, Nadeşul-săsesc, Sepsi-Sângeorgiu, Szilágy-Nagyfalu (Nuşfaleu). 15. Sáros-Berkesz, Szent-László. 16. Copşa-mică. 18. Iacobeni, Jimborul-mare, Saschiz. 19. Almaşul-mare, Bandul de câmpie, Dicio-Sânmărtin, Gerghio-Ditro, Gherla, Iara inf., Téca. 20. Cheţa (Cece), Covasna, Poiana-sărată. 21. Cernatu, Chezdi-Oşorheiu, Cic-Sânmărtin, Köszvényes, Lupşa, Sibiiu, Sitaş-Cristur, Şomcuta-mare. 22. Elisabetopole, Mureş-Ludoş. 23. Agêrbiciu (Cttul Têrnavei-mari), Geogiul de jos, Gurghiu, Jibou, Ormeniş, Sălaşul de sus, Voila. 24. Borşa, Pazmos, Şaica-mare. 25. Abrud, Caţa, Reghinului-săsesc, Reteag. 26. Aiud, Baia-mare, Baia-sprie, Huiedin, Lupu (Farkastelke), Sângeorgiu (Cttul Bistriţa-Năsĕud). 28. Piskolcz, Şercaia. 29. Tăşnad. 30. Grădiştea, Reghinul-săsesc.

11. Panciova. 12. Chichinda-mare, Dobriţin. 19. Orşova-veche. 22. Beiuş. 23. Seghedin. 28. Lugoş.

Economiă.

Tîrgul de producte. In piaţele din ţerile esterne comerciul stagnează şi nu se ivesce nici un deosebit semn de indreptare.

In piaţa din B p e s t a comunicaţiunea şi comerciul a fost puţin mai bun in sĕptĕmâna trecută. Speciele de grâne principale se căutau, totuş nu se prea urcară in preţuri. Cu atât mai bine au fost căutate şi plătite nutreţurile.

G r â u curat s'a adus puţin la têrg, nici era prea căutat. In sĕptĕmâna aceasta morile au favorisat puţin grâul de provenienţă indigenă, grâul străin nu prea era. Circulaţiunea sĕptĕmânei sĕ urcă la 90,000 măj metrice.

O v e s u l. A fost mai puţin căutat. S'au vêndut vr'o 4 mii de măji metrice şi se plătea, amĕsurat cualităţii, cu 6 fl. 79 cr. — 7 fl. 45 cr. per m. m.

C u c u r u z u l, s'a susţinut in preţ, in fine s'au vêndut cu 4 fl 89 cr.—4 fl 96 cr. Cucuruzul nou in Steinbruch lângă Bpesta se cumperă dacă este uscat cu 4 fl 70—5 fl 13 cruceri.

G r â u l este fluctucant. Preţurile variau cu 7 fl 15—7 fl 48 cr.

S ĕ c a r a incă sau căutat, cumpĕrătorii erau puţin reservaţi; din afară n'au sosit multe comande. Cu totul a fost o circulaţiune de 4000 măji metrice, iară preţul se stăbili in fine cu 5 fl. 60 cr. — 6 fl. 05 cr.

S ĕ c a r a de primăvară se da cu 5 fl. 56 cr. — 5 fl, 70 cr. in fine insĕ remase cu 5 fl. 70 cr. 6 fl. 06 cr.

O r z u l de nutreţ şi de fabrici a remas staţionar cel ungar cu 5 fl. 70 cr. — 5 fl. 90 cr. cel din esterne nu era mai scump şi se lua in fine cu — 4 fl. 70 cr. cu vamă cu tot.

P ă s t ă i o a s e. Nu se prea căutau din afară; preţurile erau: P ă s u l a puţin căutată măre albă 5 fl. 50 cr. rotundă 6 fl. 25 cr. sură 5 fl. 50 cr. pistriţă 4 fl. 75 cr. pitică 7 fl. cr. M a z e r e 8 fl. 25 cr. — 9 fl. 50 ungară despoiată 16 fl. 10 cr. L i n t e, slab căutată, soiul mai slab 9 fl. mai bun şi despoiat, amĕsurat soiului şi mărimei până la 20 fl. M a c sur 28 fl. vênĕt 32 fl. C h i m i n, din ţară nu este, cel ollandez 38 fl. (Toate se pricepe, per 100 kilogramuri).

S ĕ m ê n ţ u r i. Sĕmênţă de trifoiu 70—72 fl. de luţernă 64—68 fl. măzĕriche 8 fl. 25 cr.— 8 fl. 75 cr. mohor 8 fl. 00 cr. — 8 fl. 50 (tot per 100 Kilogr.), de I i n 11 fl. 00 cr. — 12 fl. 50 cr.

G o g o a ş e 10 fl 50— 12 fl 75.

V i c t u a l i i. Preţurile preste tot scad incă la cei mai mulţi articoli. Gâsce 3 fl. Găine 80 cr. — 90 cr. — 1 fl. 40 cr. Coponi 1 fl. 80 cr. şi 2 fl. 60 cr. Ciurcan 5 fl. 50 cr. = 6 fl. 50 cr. Reţe 2 fl. 20 cr. — 2 fl. 50 cr. per păreche en gros.

O a u ĕ, 50 până 52 dărabe 1 fl.

C a r t o f i (crumpiri, baraboi, mere de pământ) au cădut şi 50 cr. la maja metrică: s'au vêndut galbini cu 2 fl. 00 cr. rosa 1 fl 80 cr. ca covrigii 3 fl 50 de fabrică 0 fl. 80 cr.

P r u n e sêrbeşti 8 fl. 30— 19 fl 20 cr. bosniace 9 fl. 37 cr. — 22 fl. 30 cr. — Lictar, 12 fl. 94 cr. — 14 fl. 50 cr. — M i e r e a destilată cu 33 fl. — C e a r a, slab s'au căutat.

C e a p a in cuantităţi mari a remas cu a 6 fl. — A i u l 40 fl (per 100 Kilogr.)

L â n a. Têrgul a fost bine cercetat, comunicaţiunea mai vină ca in sĕptĕmână trecută. Lână de vară brută 91 fl. vênĕtă mai slabă 89 fl. mai bună 114 fl. defectuoasă 75 fl.

C a r n e a d e v i ţ e l. Têrgul bun. Tendenţa tare. Viţei vii 36 cr — 42 cr. tăiaţi 38 cr. — 52 cr. per Kilog. nesocotită darea de consum. — Mieii se ţin 5 fl 48 cr. — 7 fl 40 cr. pĕrechia.

P o r c i i 44—52 cr. de chilă.

U n s o a r e d e p o r c 52 fl. 50 cr. Clisă (slanină, lard) 44 fl. — 48 fl 56 cr. amĕsurat cualităţii.

P i e i b r u t e. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut mai cu seamă piei de oaie, anume 8000 dărabe sêrbeşti cu 67 fl. — 4000 ardeleneşti cu 64 fl. şi 2000 macedonene cu 105 fl. per 100 kilograme.

Bursa de Budapesta din 30 Marte 1894.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000	4%	118.60
„ „ „ „ 10.000	4%	—.—
„ „ „ „ pr. 31 Mart.		118.30
„ „ coroane ung.	4%	95.40
„ „ „ „ pr. 20 Mart.	4%	95.10
Obl. căilor fer. orient. 1876	5%	124.—
„ „ „ de stat, 1889, aur.,	$4\frac{1}{2}$	127.50
„ „ „ „ „ „ arg.	$4\frac{1}{2}$	103.—
Obl. cu premii ung., 100.		153.50
„ „ „ „ 50,		153.50
Obl. de desdaun. regal., am., ung.,	$4\frac{1}{2}$%	101.—
„ „ „ „ croate	$4\frac{1}{2}$%	102.—
Bonuri rur. ung.	4%	96.—
„ „ croate	4%	99.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	145.50
„ hipot. croate, 100.,	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat, 6 luni, 100,		—.—
Datoria de stat com.. hărtia, Mai-Nov.	$4\frac{2}{10}$	98.50
„ „ „ „ „ Febr.-Aug.	$4\frac{2}{10}$%	98.50
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul.	$4\frac{2}{10}$%	98.50
„ „ „ „ „ Apr.-Oct.	$4\frac{2}{10}$%	98.50
Renta de aur austr.	4%	119.75
Datoria de stat austr. 1854. 250,	4%	150.—
„ „ „ „ 1860, 500	5%	147.—
„ „ „ „ 1860, 100	5%	159.50
„ „ „ „ 1864, 100		198.—
„ „ „ „ 1864, 50		198.—
Obl. oraş. Budapesta 1890	$4\frac{1}{2}$%	101.50
Obl. c. fr. bulg.	6%	119.—
„ cu prem. sêrb. 100 fr.	3%	38.—
„ „ „ „ „ „ (stamp. austr.)	3%	39.—
„ soc. p. reg. Temeş-Bega	5%	105.—

B a n c e.

Banca anglo-austriacă 120	154.—
„ pe acţii Budapestană 100	128.50
„ „ „ a capitalei I emis. 100	94.—
„Hermes“ intreprind. de bani 200	—.—
Banca de credit fiumana 80	120.50
„ „ „ gen. ung. 200	—.—
„ „ „ „ „ din 31 Mart.	442.=
„ „ „ pe acţii Budast. 50	54.50
„ „ „ austriacă 160	—.—
„ „ „ „ din 4 Apr.	368.50
„ industrială I ung. 150	215.—
„ „ şi comerc. ung. 100	—.—
„ „ „ „ „ din 31 Mart.	114.—
„ croat-slavon. 100	—.—
„ de credit ung. 200	119.—
„ „ „ „ vechiă 100	—.—
„ „ „ „ II. emis. 31 Mart.	237.50
„ comercială ung. pestană 500	1124.—
„ com. şi industr. bpestană 100	—.—
„ de credit fonciar centrală 500	590.—
„ croată de escompt 200	—.—
„ de escompt şi zarafiă ung. 400 K.	—.—
„ „ „ „ „ 31 Mart.	246.—
„ austro-ungară 600	1034.—
„ „Unio“ 200	—.—

Scrisuri fonciare.

„Albina“, inst. de econ. 5%	102.50
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	100.—
„ „ „ „ „ 5%	101.—
„ „ „ „ „ $5\frac{1}{2}$%	101.—
„ de credit ardeleană 5%	100.—
„ „ „ „ $4\frac{1}{2}$% 40 ani	99.—
„ „ „ „ $4\frac{1}{2}$% 50 ani	98.50
„ credit fonc. din Sibiiu 5%	102.50
„ „ „ „ „ $5\frac{1}{2}$%	—.—
„ „ „ „ „ 6%	—.—
„ „ „ „ „ $4\frac{1}{2}$%	100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5% 31.3 ani	—.—
„ „ „ 106 5% 40 ani	—.—
„ „ „ „ III. emis. 5%	102.50
„ „ „ „ IV. emis. $4\frac{1}{2}$%	100.50
„ I. de credit din Timişoara 5%	102.—
„ I. „ „ „ „ $4\frac{1}{2}$%	99.50
Imprumut. bancii ung. hipotec. 4%	128.—

Sorţuri private.

Imprumutul oraş. Viena din 1874, 100	178.50
Sorţuri din Buda 40	63.—
„ „ „ st. austr.	65.—
Sorţuri reun. „Io-sziv“ 2	3.30
„ „ „ austr.	3.60
„ crucea roşie 5	12.50
„ „ „ austr.	13.50
Obligaţiunile basilicei 5	—.—
„ „ bpestan	10.75
„ „ austr.	11.—
„ crucea roşie italien. 25 lire	12.50
„ „ „ „ austr.	13.50
Instit. de cred. austr. 100	200.—
Crucea roşie austr. 10	19.50
Sorţi Pálffy 40	58.50

Monede.

Galbenul ces. şi reg. tesc.	5.90
„ „ „ „ verig.	5.82
„ austr.-ung. de 8 fl.	9.92
„ de 20 franci	9.92
20 marce	12.22
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. şi ung.	—.—
100 marce germ. in papir	61.15
„ „ „ de bancă pr. 31 Mart	61.05

Bursa din Bucuresci pe diua de 29 Marte 1894.

E F E C T E	Dobêndă	SCADENTA CUPOANELOR	OFERITE cu bani gata
IMPRUMUTURI DE STAT ROMANE			
Rentă perpetuă	5%	Apr.—Oct,	$102\frac{1}{2}$
„ amortibilă	5%	Apr.—Oct.	$98\frac{1}{2}$
„ „ din 1892	5%	Ianuarie Iulie	97
„ „ „ 1893	5%	Ianuarie Iulie	97
„ „ $32\frac{1}{2}$ mil.	4%	Ianuarie Iulie	$83\frac{1}{2}$
„ „ 50 mil.	4%	Ianuarie Iulie	$83\frac{3}{5}$
„ „ 274 mil.	4%	Ianuarie Iulie	$85\frac{1}{2}$
„ „ 45 mil,	4%	Iunuarie Iulie	$83\frac{3}{4}$
Obl. căilor fer. rom. (conv. Schuldverschreibung)	5%	Ianuarie Iulie	—
Obl. de Stat (conv. rur)	6%	MaiuNoembre	102
„ casei pens. a 300 leĭ	10	MaiuNoembre	282
IPMRUMUTURI DE ORASE			
Obl. ale com. Bucuresci 1883	5%	Ianuarie Iulie	$86\frac{3}{4}$
„ „ „ „ 1884	5%	MaiuNoembre	—
„ „ „ „ 1888	5%	Iun.—Dec.	—
„ „ „ „ 1890	5%	MaiuNoembre	$88\frac{1}{4}$
IMPRUMUTURI DE SOCIETATI			
Scris. func. rur.	5%	Iulie Ianuarie	$92\frac{3}{8}$
„ „ urb. Bucuresci	7%	Iulie Ianuarie	$101\frac{1}{4}$
„ „ „ „	6%	Iulie Ianuarie	100
„ „ „ „	5%	Iulie Ianuarie	$86\frac{3}{8}$
„ „ „ Iaşi	5%	Iulie Ianuarie	$79\frac{1}{4}$
Obl. soc. de basalt	6%	Iulie Ianuarie	92

ACTIUNI	Ultim divid.	Valoarea Nominala	
Banca naţ. a Rom.	86	500	—
Soc. de asig. Dacia-Rom.	35	200	—
„ „ „ Naţionala	36	200	—
„ „ „ Patria	—	100	—
„ rom. de construcţiuni	15	200	—
„ de basalt	30	250	—
„pentru fabr. hârtiei	—	100	—

MONETE	OFERITE cu bani gata
Napoleonul	—
Galbenul austriac	—
Coroana germană (marca)	—
Lira sterlină	—
Lira otomană	—
Imperialul rusesc	—
Florinul austriac de hârtie	—
Rubla de hârtie	—
Aur contra argint (agiul)	0%

C E R E A L E	Greutatea in libre	OFERITE hectolitrul
Grâu	60	8
Porumb	60	5·75
Secară	—	—
Ovĕs	—	—
Orz	—	—
Rapiţă	—	—
Fasole	—	—

S C H I M B	CURSUL
Londra . . cek	25.23
„ . 3 luni	25.12
Paris . . cek	100.20
„ . 3 luni	99.70
Francia . cek	—
„ . 3 luni	—
Viena . . cek	$202\frac{3}{4}$
„ . 3 luni	$200\frac{1}{2}$
„nap. (scurt)	—
Berlin . . cek	123.40
„ . 3 luni	122.90
Germania . cek	—
„ 3 luni	—
Amsterdam 3 luni	—
Petersburg 3 luni	—
Belgia . 3 luni	99.50
„ . (scurt)	—
Elveţia . 3 luni	—
Italia . . 3 luni	—

Invitare la prenumerațiune.

„Foaia de Dumineca“ a diarului „Dreptatea“, apare odată pe sĕptĕmână in estensiune de cel puțin 8 pagine cu ilustrățiuni, este intocmită pentru trebuințele țĕranului român și costă

pe un an fl. 2
pe ½ an fl. 1

(„Dreptatea“ care apare in fiecare ḑi de lucru costă 1 fl. pe lună, 12 fl. pe an. Cine abonează „Dreptatea“ capetă și „Foaia de Dumineca“ gratuit).

Abonamentele se fac mai cu inlesnire prin mandate postale. Domnii abonenți sunt rugați a insema pe cuponul mandatului foaia și timpul pentru care trimit abonamentul, precum și adresele lor corect și legibil.

Adresăm inteligințel noastre rugarea, se binevoiască a recomânda poporului de la țară abonarea acestui organ menit a contribuí la educățiunea politică, culturălă și economică a poporului român.

Abonamentele se trimit la adresa Administrațiunei ḑiarului „Dreptatea“ in Timișoara. (Temesvár, Stadthausgasse Nr. 4.)

Administrațiunea.

Bursa de bucate din Budapesta

De la 29 Marte 1894.

Grâu de primavară	fl. 7.18 —
„ „ toamnă	fl. 7.42 —
Ovĕs de toamnă	fl. —.— —
„ de primavară	fl. 7.09 —
Cucuruz per Mai—Iuni	fl. 4.92 —
„ „ Iul.—Aug.	fl. 5.09 —

Prețurile bucatelor din piața Timișoarei.

De la 30 Marte 1894.

După notările societății „Lloyd“ din Timișoara.

Grâu, greutatea eualit. 76 chilog. per 100 chilog.	6.42—6.75
„ „ „ 77 „ „ 100 „	6.75—6.80
Săcară „ „ „ „ 100 „	5.—5.10
Orz „ „ „ „ 100 „	6.—6.40
Ovĕs, venturat per 100 chilogr.	6.30—6.40
Cucuruz, nou „ 100 „	4.05—4.10

S'a tipărit in „Institutul tipografic, societate pe acțiuni“ in Timișoara.